

Przełączanie kodów w warunkach polsko-rosyjskiego bilingwizmu w polskiej wyspie językowej na Syberii (wieś Wierszyna k/Irkucka).

Występowanie w mowie jednego człowieka, w większym lub mniejszym stopniu, elementów z dwóch języków jest prawdopodobnie równie starym zjawiskiem, jak kontakt języków. W ten sposób przełączanie kodów (ang. code-switching, CS) jest prawdopodobnie jedną z pierwszych powszechnie zauważanych cech charakterystycznych dwujęzyczności i może być z nią utożsamiana. Językoznawcy interesują się CS od samego początku współczesnych badań dwujęzyczności i próbowali w różny sposób definiować to złożone zjawisko. Ten projekt jest próbą szczegółowej charakterystyki CS pomiędzy dwoma słowiańskimi językami – rosyjskim i polskim lub, dokładniej – pomiędzy standardowym językiem rosyjskim i małopolską gwarą. Wieś Wierszyna stanowi specyficzną społeczność, ponieważ została założona przez dobrowolnych osadników z zaboru rosyjskiego w 1910 r., 130 km na północ od Irkucka. Ze względu na swoje położenie ok. 6000 km od rodzimych terenów wierszyńska wspólnota jest wyspą językową, czyli skupiskiem ludności oderwanym od swojego „kontynentu językowego”, czyli Polski. Analiza sytuacji językowej potomków polskich osadników na Syberii wykaże, w jaki sposób zjawisko CS jest uzależnione od czynników społecznych (wiek, płeć, wykształcenie, zawód, stosunek do tradycji, pozycja społeczna) oraz lingwistycznych (kontakt zachodniosłowiańskiego dialektu ze wschodniosłowiańską odmianą standardową). Należy podkreślić szczególną sytuację wysp gwarowych, ponieważ tego typu mniejszości na ogół nie posiadają pisemnego wariantu swojego języka (lub ma ona charakter szczątkowy), a oprócz tego ich język różni się od tego, który funkcjonuje w ich ojczyźnie.

Projekt ten jest pierwszą tak szeroko zakrojoną analizą CS w warunkach kontaktu języków słowiańskich. Głównym rezultatem badań będzie monografia poświęcona problemowi CS w sytuacji specyficznej wyspy gwarowej

Polska wioska na Syberii od kilku dekad była przedmiotem zainteresowania naukowców, publicystów, dziennikarzy, dokumentalistów, a w ostatnich latach również celebrytów i polityków. Jednak zainteresowanie to zaowocowało jedynie powstaniem wielu mitów o ‘enklawie czystej polskości’ lub ‘miejscu w środku tajgi, w którym wszyscy mówią po polsku’. Dlatego dodatkowym efektem projektu będzie monografia, zawierająca wybór dwujęzycznych tekstów z Wierszyny, ukazujących prawdziwy obraz jej kultury i sytuację językową.